

Motion till riksdagen 2009/10:C493

av **Krister Hammarbergh m.fl. (m, c, fp, kd, v, mp)**

Beslutanderätt vid gemensam vårdnad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglerna om beslutanderätt vid gemensam vårdnad bör ses över.

Motivering

Barn har rätt till bästa uppnåeliga hälsa, sjukvård och rehabilitering enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Sverige har förbundit sig att förverkliga rättigheterna för alla barn i landet. Med dagens lagstiftning ställs barn där föräldrar inte kommer överens utan vård de har rätt till.

Det finns problem med att barn kan nekas vård, stöd och behandling om den ena vårdnadshavaren motsätter sig det. Det är en följd av dagens lagstiftning, som ställer krav på enighet mellan vårdnadshavarna i dessa frågor. Ett barn som utsatts för övergrepp av den ena föräldern kan som en följd av detta nekas psykiatrisk behandling för sitt trauma – på grund av att förövaren sätter stopp.

Frågan har tidigare lyfts fram i flera utredningar. Kommittén om barnmisshandel drog i sitt betänkande Barnmisshandel – Att förebygga och åtgärda (SOU 2001:72) slutsatsen att kravet på enighet mellan vårdnadshavarna kan få negativa konsekvenser när det gäller barns möjligheter att få psykiatrisk behandling efter att ha blivit utsatta för övergrepp i hemmet och att barnets intresse av att få vård och behandling generellt sett borde väga tyngre än vårdnadshavarens rätt att besluta i dessa fall.

Kommittén som tillsatts för att utvärdera 1998 års reform om vårdnad, boende och umgänge gavs i uppdrag att se över frågan om beslutanderätten. I slutbetänkandet, Barnets bästa, föräldrars ansvar (SOU 2005:43) gavs dock ingen lösning, utan man ansåg att frågan behövde utredas närmare. Ytterligare en utredning tillsattes och i juli 2007 presenterades betänkandet Beslutande-

Fel! Okänt namn på

rätt vid gemensam vårdnad (SOU 2007:52). I utredningen konstateras, återigen, att kravet på enighet mellan vårdnadshavarna kan leda till betydande problem. Ett förslag till lösning presenterades, där den ena vårdnadshavaren i undantagsfall skulle kunna ges rätt att ensam bestämma i frågor rörande bl.a. hälso- och sjukvård och insatser enligt socialtjänstlagen. Sådan rätt skulle fastställas av domstol eller genom avtal.

Det finns problem med denna lösning. Det tar tid att driva process i domstol, vilket riskerar att förlänga tiden innan barnet får vård ytterligare. Att gå till domstol riskerar också att trappa upp konflikten mellan föräldrarna, vilket skadar barnet på både kort och lång sikt. Att driva process i domstol medför också kostnader, vilket i sin tur kan innebära sämre ekonomiska förutsättningar för barnet.

Det finns en alternativ lösning, som stöds av exempelvis Rädda Barnen och Barnombudsmannen, nämligen att vardera vårdnadshavare ges rätt att var för sig besluta om hälso- och sjukvård och stöd och insatser enligt socialtjänstlagen för barnet. En sådan lösning har många fördelar. Utgångspunkten måste vara barnets rätt till vård och stöd och att sådana insatser är bra för barnen. I dessa fall finns också en professionell vård- eller stödgivare som prövar behovet av behandlingen eller insatserna. Denna lösning skulle medföra en tydlig förenkling och leda till att fler barn får den vård och det stöd de har rätt till.

Vi anser att reglerna måste ändras i riktning mot att var och en av vårdnadshavarna ges möjlighet att samtycka till icke-operativ hälso- och sjukvård samt stöd och insatser enligt socialtjänstlagen för barnet. Om detta ska föregås av ett domstolsbeslut eller avtal eller om det ska införas generellt kan diskuteras. Så länge det finns föräldrar med gemensam vårdnad som inte är ense i alla frågor måste barnets rätt till vård och stöd väga tyngre.

Stockholm den 5 oktober 2009

Krister Hammarbergh (m)

Ulrika Carlsson i Skövde (c)

Rosita Runegrund (kd)

Jan Lindholm (mp)

Maria Lundqvist-Brömster (fp)

Eva Olofsson (v)